

علم حقوق و مقائیس قوانین مجسمہ و علمی

ہر آئی نشر اولتور

مؤسس و صاحبی

کرمیہ مبعوثی : محمد عارف

~~~~~

مندرجات

قانونتولاسیونلر : صدراعظم حق پاشا حضرتلری ، حقوق سیاسیه مباحثندن ،
تحقیقات تشریعیه : محمد عارف ، دوللو : یانیه ہدایت محکمہ سی اعضاستندن یا تو
سامی ، اوروپا حکومت حاضرہ سنک تشکیلات سیاسیه سندن : محمد عارف ، مجلس
مبعوثانک اوچنچی دورہ اجتماعی خلاصہ مذاکرات ومقررات

نسخہ سی : ۵ غروش

درسمادت

طنین مطبعہ سی

۱۳۲۷

قاپیتولا سیونلر

یاخود

عهد قدیمه

صدر اعظم حق پاشا حضرتلری

مابعد

هر حالده بر مسئله سیاسیه جیقار مامق ایچون احتیاط ایله حرکت اولمالیدر. یعنی بویله بر مسئله ظهورنده خارجیه نظارتنه باتحریرات بیان کیفیت ایده رله اولیابده امر استحصال ایتمک ده ای اولوز. چونکه قونسولوسک شخصی عثمانلی اولسه بیله قونسولوسخانه ده بر عثمانلی اوطور مقله قونسولوسخانه نك صفی دیکشیمیه جکندن ایجری کیرمک منوعدر سواققه ده قونسولوسی دردست ایتمک موافق دکلدز. بونک ایچون هر حالده استبدانه احتیاج واردر. مع مافیه بونلر ایجابات عهدیه دن اوله رقی دیگر اجانب کی دکلدردر. فقط بونکی مسئله لر میدان ویرمه مک ایچون اک کوزل چاره تبعه دن قونسولوس قبول ایتمکدر. حاصلی قونسولوسلرک اقامتگاهلری مطلقا مصوندر. کرک تحقیقات و کرک سائر خصوصیات ایچون کیریله مز. کذالك دینی ایچون اشتیاسی ده صاباز زیر اوجهتلر حقنقه عهدنامه لرده صراحت واردر.

قونسلسلرک محاکمه سی

بالاده بیان ایدلدیکی وجهله قونسلسلرک امتیازات ومعافیاتی میاننده قونسلسلرک محاکمه سی بحث می وارد در . قونسلسلرک صورت محاکمه لری ناصدر . زمانزده عقد اولنان قونسلسوس مقاوله نامه لرنده اکثریا امور جزاییه ایله امور حقوقیه تفریق اولنقدده در . امور جزاییه ایچون آوروپا قونسلسوس مقاوله لرنده بعض امتیازات وارد در بعض حکومتلر موظف قونسلسلری محاکمه ایتمور . مثلاً آلمانیا کبی دیگر بعض حکومتلرده تبعه دن اولان قونسلسلری محاکمه اید یورسده اجنبی قونسلسلری دولت متبوعه لرینه حواله وتسلیم ایله آنک طرفندن جزالتدرمق ایستایورلر . بعض برلرده محاکم حققی محافظه ایسکله برابر قونسولوسک زحمتنه کوز یومیورلر . برنوط ایله اورادن مآذوناً کیتمنه مساعده ایدرک مسئله نی سیاستی حل اید یورلر .

ایجابات عهدیه کانه دولتعلیه نک عهد قدیمه سنده قونسلسلرک محاکمه دار مهم آکلاشلماز برقاچ ماده دن بشقه احکامه تصادف اولنه ماقده در . بونلرده انکلتزه قایتولاسیوننک [۵] نجی ماده سنده انکلتزه «قونسلسلرینک هر نه مقوله دعواسی اولورسه سده سعادتیه عرض اولنوب انکلتزه ایچیلری جوابی ویرلر» دیه یازیلورکه بوقونسلسلرک الذیاده استناد ایستکلری بر ماده در جوابی ویرلر تعبیرندن قونسلسلرک بودعواسی سفارتلره بیلدیربلرب سفارتکده ایجابی اجرا ایله بورجک وار ویا یوق دیه جک یاخودده اولساید بابلعالی ایله مذاکره کیره جکدر مالی آکلاشلور .

فرانسه قایتولاسیوننک ۱۶ نجی ماده سنده «فرانسه قونسلسلریله دعواسی اولانلرک آستانه سعادتیه استماع اولنه» دینلدیکی کبی فلمنک قایتولاسیونلرینک بر ماده سی دخی بونی مؤیددر . بونلرک هپ مندرجاتی دعوالرک آستانه سعادتیه استماع اولنمنه دائردر . یالکزانکلتزنک بر ماده سنده بر فقره زانده وارددرکه «اوده ایچیلری جواب ویرلر» فقره سیدر . بونلردن ماعدا دیگر بعض ماده لروارکه بوجهی

دها زیاده ایضاح ایدر . مثلاً فرانسه قاپیتولاسیونلک ۴۸ نجی ماده سنده دولتی علیه نك زیر حکمنده بولنان كرك اسلام و كرك رعایان فرانسه لی اولان قونسلوسلری بالنفس مرافعه یه جبر ایتیوب ترجمان حین اقتضاده مرافعه اولتور . بو دهها واسعدر . چونكه كرك اسلام و كرك خریستیانلردن اصل فرانسه تبعه سندن اولان قونسلوسلردن بریله دعواسی اولور ایسه قونسلوس نامه ترجمان کایرسه قونسلوس حضور محکمه ده بولنغه جبر اولمیه جقددر . که بو قید علی العموم آوروپا قونسلوس مقاوله لرده موجوددر . یالکیز آوروپا قونسلوس مقاولاننده فضله برجهت وارددر که اوده قانوناً قونسلوسک بالذات محاکمه ده بولنغه سی ایجاب ایدن شیلر اولورسه مثلاً یمین مسئله لری ظهور ایدرسه بالذات قونسلوسلری بولندیرلر . احوال سائرده قونسلوسلری محاکمه یه جاب ایمه یورلر .

بوماده صریح اولدینی ایچون اجنبیلرله مباحثه اولتورسه بو فقره نك اگر قونسلوسلر مدعی ایسه حکمی بویله در دیمک ایسته یورلر . فقط بو بر تفسیر عنیدیر . فقره ده لاعلی التعین دیمشدر . یالکیز اوراده کی قاعده محاکمه استانبولده اجرا اولندیغه کوره مدعی نك بالذات قونسلوسک کلمه نه اجباره حق اوله ماز .

وندیک ۹۸۳ تاریخی قاپیتولاسیونلک ۸۳ نجی ماده سنده [۱] برکیمه نك وندیک بالوز (قونسلوس) لریله دعواسی اولسه سده سعادته رؤیت اوله . محروسه سعادته واقع اولان قضیه لری دیوان سعادته استماع اوله ولیکن بن سعادتمله سفر هایونده بولتور ایسم استانبول محافظه سنه مأمور بیوردیغ بکک حضورنده وقاضی واسطه سیله دعوا یه باقیله دیو محرداد که آستانه سعادت وسائر بوکی تعبیراتی بوراده ایضاح ایدیور .

و پروسیانک بر معاهده سنده قونسلوس و ترجمانلرک درت بیک آچهدن زیاده اولان دعواری آستانه سعادتمده کوریه دیه محرداد . ایشته قاپیتولاسیونلرک قونسلوسلره عائد فقراتی بوندن عبارتدر .

[۱] بو قاپیتولاسیون پک اسکیدر . معافیات خصوصنده ایشک نصل ظهور ایتدیکنی کوستردیکی ایچون بن امتیازات عتیقه نك اساسیدر حتی ایلک فرانسه قاپیتولاسیوننده وندیکلرله ویرلش اولان امتیازات تعداد ایدلش و بونلرک فرانسه یه ده شامل اوله جنی ذکر ایدلشدر .

بوماده لر یکدیگرینه مخالف کی در. بر کره انکلتزه فایتولا سیوننده جوابین ایلیچیلری ویره لر دینلدیکنه کوره بونلرک محاکمه لری ایجابنده سفیره اشعار کیفیت اوله حق انکلتزه سفارتی ده بونلر حقیقه حق محاکمه کز یوقدر دیه جک یاخود بشقه بر صورتله مسئله نل جهت تسویه سی جوابا بیلدیره جکدر. بوققره ده کوره قونسلوسی طلب ایتمک حقیق یوقدر دیه بیله جکدر. بوققره قونسلوسلر اوزرینه دولتعلیه نل حق قضایی اولمادیغی کوسه تریبور ایسه ده دیکر ماده لر حق قضایی صراحة ذکر ایدیور. فقط بوققره یالکز بر معاهده ده بر ماده در وانکلتزه معاهده سنده بولئور. اگر بوجهت دولته مقرر اولسه ایدی دیکر معاهده لره دخی یازیله جقدی. نصلکه آستانه سعادتده استماع اولنه فقره سی انکلتزه معاهده سنده یازلدینی کی عموم معاهداته دخی درج اولمشدر. حتی مؤخر اولان پروسیا معاهده سنده بوجهت پک قیسه اوله رق یازلمشدر. دینلمشدر که قونسلوسلرک درت بیک آقه ویا زیاده مقدارده اولان دعوالری در سعادت یازیله جق و قونسلوس در سعادتله جلب ایدیلرک محاکمه سی رؤیت اولنه جقد. فرانسه معاهده سنده در ترحان حاضر بولئور ایسه بالذات قونسلوس جلب اولماسون دینور. ونیدیک معاهده سنده اگر بن در سعادتده ایسم دیوان عالی شامده دکلسم استانبول محافظه سنه مأمور اولان بکل حضورنده [۱] محاکمه لری باقاسون دیمشدر.

بتون بوققرات عهدیه دن آکلاشلیور که قونسلوسلرک محاکمه لری استانبولده کوزیله جکدر. بوده پک طبعی بر امتیازدر. زیرا ولایات محاکمه محاکمه اولمق لازم کلسه قونسلوسی امور عدلیه ده حمایه ایدم جک کیسه یوقدر. کندی معیتده اولان ترحان ایسه حمایه ایده مز. بناءً علیه استانبولده محاکمه اولمق مناسبدر. زیرا بوراده کندی سندن بیوک اولان ایلی کندی سی حمایه ایدر. محکوم اولورسه ذاتا بردها موقع مأموریتده اعاده ایدلمز.

[۱] بوبک حکمدار قائمقامی ایدی. اسکیدن حکمداران ستره کینتکلری و انت کلادن برنی قائمقام براتیرلر و امور حقوقیه نل تسویه سی آکا تودیع ایدرلر ایدی. فاتح زمانه قدر حکمداران دیوان های ونده ریاست ایدرلر ایدی. دعوالر ظهورنده اندرون جهننده بولنان برحکمه مخصوصده حکمداران قفس آرقه سندن استماع ایدرلر ایدی. سفره چقد قارنده مهم امورک تشییعی یعنی دیوان های ون ریاستی بوذاته تودیع اولنوردی که صدراعظم باشانک قائمقامندن بشته برشی دکلدی.

« آستانه سعادتده استماع اولنه » نهدیمکدر ؟ هر حالده بونلرک محاکمه سینه حکومت سینه باقه حق ایسه ده ولایات محاکمی صلاحیتدار دکلددر . بوندن آنکلاشلیوردکه بونلرک محاکمه لرینه دیوان هایون ویا باب عالی دیوانی باقه حق قدر . اسکیدن بونامی آلان محکمه باب عالیده بولنور . واوراده شیخ الاسلام ، صدر اعظم ، استانبول افتدیسسی ، کهیا پاشالار وچاوش پاشالار بولنوردی . فقط ایسوم دیوان عالینک رینه هسانکی محکمه نك قائم اولدینی معلوم اولمیدیندن فقرات عهدیه نك اتلیقی قابل اوله میور . بونک رینه هسانکی محکمه قائم اوله جنی حقنده سفارت ایله باب عالی آرد سینه اختلافات ظهور ایتکنددر . سفارتلر آستانه سعادتده تعبیرندن اجنبی قونسولوسلری محاکم عثمانیه نك محاکمه ایتککه صلاحیتلری اولمیدینی استدلال ایدیورلر . دولت ایسه ولایت محکمه لرینک بوکا صلاحیتی یوق ایسه ده در سعادتده کی محاکمک حق اولدینی ادعا ایدیور . بو احکام عهدیه ده کی (محکمه) تعبیری تصریح ایدلمدیکی جهتله بوکون بر قونسولوسک محاکمه سینه باقیله مامقده در . قونسولوسه محاکمه طرفندن جلبنامه اصدار اولنور ایسه سفارت قبول ایتیمور . شو حالده قونسولوسلرک محکمه لر مزجه محاکمه لرینه بوکون مادی بر امکان یوقدر . ایشته بونک ایچین درکه بوراده اعلامات جزاییه نك اجرایی موضوع بحث دکلددر . فقط بو معاهاذاتک حقیله تفسیر اولنه مامسندن فعلاً حاصل اولمش بر امتیازدر بر عهد دکلددر . عهدک تعیین ایتدیکی شیلر یا لکیز بر مرجعدر . دیوان عالیدن عبارت اولان شو مرجع رنده الیوم شورای دولت یوقسه باب مشیخته کی محاکم شرعیه ویا محاکم عدلیه میدر کسدیر یله میور . شو قدرکه قونسولوس مأمورلری محاکمه اولنه یله جکندن بونلر حقنده معاملات جبری ده بولناملیدر . مع مافیه قونسولوس علمینده در دعوی ظهور ایدر سه تحقیقات اولیه نی بالاجرا اوراق عدلیه نظارتنه قدیم اتملی عدلیه نظارتی ده خارجیه نظارتنه بیان کیفیت ایتلیدر . مختبرات نتیجه سنده او مجرم اولان قونسولوس اورادن عزل ایتدیر یلور یکنه چاره مصلحانه بودر ،

قونسولوسلرک مواد جزاییه ده محاکمه لری حقنده کی احکام عهدیه نك تفسیرینه متعلق سویله مش اولدینمز سوزلر مواد حقوقیه و تجاریه نك ده تفسیرینه شاملدر .

عهدود حقوق تجارت جزا دعوالرینی تفریق اییش کی کورونمور. مثلاً قونسلسلوسلرک نزاعلری اولور ایسه دینور، بومطلقدر، بوجهته بوندن امور حقویه و جزایشده قونسلسلوسلرک حق محاکمه‌سی وارددر نتیجه‌سی حیقار، مع‌مافیة موجود معاهدهلری تدقیق ایدر ایسه‌ک بلکه تفریق ایچون عنصر بولنور. مثلاً اولجه بیان اولئان ماده‌لردن برطاقلری بردرجه‌یه قدر حقوق مسئله‌لرینی دها زیاده شامل کورونور. ازجهله فرانسه ماده‌سندکه بوماده روسیه‌نک برمعاهده‌سندده موجوددر. [قونسلسلوسلرک ترجانی مادامکه حاضر بولنه بالنفس مرافعه اولنیوب] فقره‌سندن جهت حقویه مستبان اولور. چونکه جزا دعوالرنده بالنفس مرافعه ضروریدر، قاتل وکالة محاکمه واستیجواب اولنه‌ماز. اووقت مرعی اولان اصول محاکمه شرعیة‌یه‌دهده حکم بولهدر فقط حقوق دعوالرنده وکیل کورندریلیر و او آدم وکیلک سوزیله محکوم اولور ایسه‌ده امور جزایشده وکیلک سوزیله کیسه محکوم اوله‌ماز. بوجهته بالنفس مرافعه اولنه‌میوب فقره‌سی ده‌هاز یاده حقوق و تجارت دعوالرینی اراثة ایدیور. روسیه‌نک برمعاهدہ‌سی‌ده بوفقره‌نی مؤیددر. یعنی قونسلسلوسلری مرافعه‌یه اجبار ایتسونلردنیلیمشدر. برده‌پروسیا معاهدہ‌سندکی فقره‌ده صرف حقوق دعوالرینه حائدر زیرا (قونسلسلوسلرک درت‌بیک آپقندن زیاده دعوالری اولورسه درسعادته کوریله) فقره‌سی حقوق ویا تجارت دعواسی دیمکدر.

برده قونسلسلوسلرک عدم محاکمه‌سی جهته کیدن فقرات عیدیده متناقض کی کورینیر. فقط بونلر تألیف اولنه‌بیایور، ازجهله پروسیا معاهدہ‌سندک اللی یدنجی ماده‌سیله اللی طقوزنجی ماده‌سند بربریتہ منافی حکملر وارددر [اللی یدنجی ماده]:

«امور تجاریه ایچون مقیم اولان قونسلسلوسلرک علینه برکیسه دعوی ایدرسه کندیلری جبر اولنیوب و خانهلری تمهیر اولنیوب دعوالری رد اولنه و دولت عایسه‌یه بیلدیریله واکر ششو عهدنامه‌نک انعقادندن اول ویا صدیکره [اللی طقوزنجی ماده]: ممالک دولت علیه‌ده هیچ برکیسه پروسیا قونسلسلوسخانهلری ترجانلری وار ایکن قونسلسلوسلری اصالة محکمه‌لری احضاره جبر ایتمیوب و حین حاجتده دولتیله‌نک رعایالری کندی مصالحلرینی

قونسلوسلرک کوندره چکری ترجانلرله مذاکره ایدرلر . بو ماده لرک برنده دعوالری رد اولسون بوندره مخالف بر امر چقارسه مقتضاسیجه عمل اولمسون دیگرنده رعایا مصالحی ترجانلرله رؤیت ایتسون دینلیور . یعنی برنده دعوانک قبولی دیگرنده ردی بیان اولیور . سفارتلر ایسه اللی یدنجی ماده نی التزام ایدیورلر . فرانسه معاهده سنک بر ماده سی ده بوکا یا قلاشیور . آنکی چون بونی مصالحانه حل اتمک لازم کلسه ایدی یدنجی ماده حقیقه قونسلوسلری جزا دعوالرنده محاکمه اتمک و دیگر ماده حقیقه ده حقوقه عائددر دیمک و یا خود یدنجی ماده ایکنجی ماده نک مفسریدر دیمک لازم کایر . هر حالده اللی یدنجی ماده اللی طبقوزنجی ماده نی فسخ ایتدی دینیه منز . زیرا اللی طبقوزنجی ماده مؤخردر . برده ماده لر دن بری اصله قریب دیگرى اصله بعیددر . قریب اولانی اولمایانه ترجیح اتمک لازمدر هر نه ایسه بومسئله مسائل شتلف فیه اندر . بوندن ماعدا حقوق دعوالرینه دائر بر قیچ سوز سوبلیه جکتر . حقوقه متعلق دعوالرک ماهیتی بشقه در . سفارتلر هر حالده جزا دعوالرنده تعصب کوسرسلر حقوق دعوالرنده تماشات ایتلری لازمدر . آوروپا لیلرک ایشو مواد عهدیه حقیقه قونسلوسلر ایچون حقوق و تجارت دعوالرینه تشبیل ایتلری اعصابه طوقه حق بر ادعادر . زیرا بونلر حقوق و تجارت ایشارنده محاکمه محاکمه اولنه مازلر ایسه نرده محاکمه اولدولر ؛ قونسلوسلر امور حقوقیه و تجاریه ده مدعی صفتی ایله محاکمه عثمانیهیه مراجعت ایدرلر . بونک امثالی جوقدر . چونکه قونسلوسک بر عثمانلیدن آلاجنی اولور ایسه طبیعی کنیدیسی جبراً آله ماز . تبعه دن اولان بر آدم دخی قونسلو لاتو محکمه سنه کیمکه مجبور دکلددر . واقعا اداره حل اولنه بیله جک برطاق مسائل واردر . فقط هر مسئله اداره حل اولنه ماز . بر آدمک آله جنی اداره تحصیل اولنه ماز . دعوا یه حکمه شهود استماعنه متوقف اولان مسائلی اداره لر نصیل استعمال ایدمیلور ؛ اداره حل اولان ایشاره برطاق ملاحظات قاریشه بیلیر . فقط محاکمه بونله ملاحظاتی وارد اوله ماز بر قونسلوس پولیچه اعضا ایتسون صکره علیه بر عثمانی اقامه دعوی ایدمسون بوجائر دکلددر . قونسلوس امور حقوقیه و تجاریه ایچون بر عثمانی محکمه سنه مراجعت ایدمیلور . واقعا علی الاکثر محکمه به بالذات کابلر ایسه ده

وکیل کند در لر. شو قدر که محکمه به تقدیم ایتدکاری استدعای قونسلوس نامی ایله
امضا ایئرلر! (فلان دولت تبعه سندن فلان) دیه شخصی امتضاسنی وضع ایدر لر.
عثمانلیدن آلاجنی اولان قونسلوس یا آلاجنیدن واز کچملی و یا خود محاکم عثمانیه به
مراجعت ایتلیدر. محاکم عثمانیه به مراجعتی اولیابده کی ادعایرینک بطلانسه دلیلدر.
چونکه محکمه به دعوی ایدنجه دعوی ده حکم واردر. چونکه مدعی اولان قونسلوس
حقسز چیقارسه مصارف محاکمه ایله و یا خود انشای دعوا ده وره جکی ثابت اولور ایسه
آنکله محکوم اولور. بر آدم بر محکمه به مراجعت ایدر ایسه نتایج حکمیه بی ده
هر حالده کوزه آتش دیمکدر. بوقسه نتایج محکمه دن بر قسمنی قبول ایتک
دیگر قسمنی قبولدن امتناع ایتک تجویز اولنه ماز دعوائی غائب ایدر سه طیبی
مصارف محاکمه به محکوم اولور. دیمک که عثمانلی محکمه سی قونسلوس ایچون
بر حکم ویزه بیلور.

بوده بر دعوائیه تشبث ایدن او دعوانک بتون نتایج قانونیه سنی قبول ایتک
قاعده اساسیه سه مستنددر. هیچ بر کیمسه ادعا ایدم من که قونسلوسلر سفرا
کی حائز امتیاز اولسون حقوق دول قواعدنجه سفرا خارج از مملکت
امتیازینه مالکدر. بونک ایچون آنلر جرم مشهود ارتکاب ایلر
سفارتخانه دن یولدن کپنلری نشان آلوب تلف ایتسهر محاکمه اولمالزلر.
مع مافیه بو درجه حائز امتیاز اولان سفرا ایله عموم حقوق دول علمیانک
اتفاق اوزرینه بر دعوی اقامه ایدر لر ایسه او دعوانک بالجمله نتایج قانونیه سه
راضی اولمشلر دیمکدر. زیرا امتیازی کندی کندی لرینه اخلاص ایشلر در.
ایکسچی بر جهت ده واردر. انشای دعوا ده مدعی علیه اولان عثمانلی دخی بر
آلاق دعوی ایدر سه نه یالاق ایجاب ایدر. قواعد عمومیه دندر که محکمه
باشلادینی بر شئی اتمام ایدم جکدر. بو دعوانک شو جهت حکم ایدم دیه من
والا توزیع عدالت قاعده سندن انحراف ایش اولور. بو حکم دخی قونسلوسک
کندی دعوا سناک نتیجه سیدر یکی بر دعوی دکلدر. بناء علیه اقامه دعوی ایدوبده
نتیجه دعوا ده قونسلوسلر حقسز چیقارلر ایسه حکمی قبول ایله مصارف محاکمه به
ویرمه لری لازمدر. ایشته بونتیجه قانونیه به کوره مادامکه کندی لری مدعی
اولمشلر و مدعی نک نتیجه محاکمه ده حقسز اوله رق محکوم اولسی ممکندر

بناءً علیه حقوق دعوای الزنده محاکم عثمانیه نك قونسلوسلر اوز زنده کی حق قضایی انکار اولنه ماز .

سفارتلر بو خصوصده کندی آزال زنده کی مقاوله نامه لری تطبیق ایتک ایستودلر . بوراده قونسلوس محکمه لر زنده رؤیت اولنه حق مختلف تابعیتده ایکی اجنبی دعواسی حقیقه بعضی خصوصی مقاوله لر واردلر .

مثلاً برانکلیز ایله بر فرانسیز آره سندنه تحدت ایدن حقوق دعواسنده ابتدا انکلیز مدعی علیه اولدینی ایچون انکلیزه قونسلوسخانه سی محاکمه سینده رؤیت اولدینی صروده انکلیز آلاحتلی چیقار یعنی مدعی صفتی اکتساب ایدر ایسه دعوانک شکلی برعکس اولمش اوله جفتدن ایش فرانسه قونسلولایتونک دائره صلاحیتنه انتقال ایدیور . و بویه بر دعوانک مابعدی فرانسه قونسلوسخانه محکمه سی طرفندن اتمال اولور . فقط بر دعوانک بو صورتله ایکی به انقسامک سبب اساسی ذاتاً فرانسیز اولسون انکلیز اولسون بو محکمه لره عارضی اولمیسدر . بو حال مجرد بیلر زنده تقرر ایش و قواعد حقوقیه به قارشی راستتا تشکیل ایشدر . اولجه بو خصوص ایچون مختلط هیئتلر وار ایدی .

فقط بالاخره بیلر زنده بویه بر صورت تسویه بولمیشلردر . مع مافیه بیان اولدینی وجهله مستتا برطاقم صلاحیت مسئله لری احداث ایشلردر . ایسته بوکا قیاساً دیورلر که بر قونسلوسک عثمانی محکمه سینده اقامه ایتدیکی دعوی اوزرینه قونسلوس مدعی صفتی غائب ایدنجه ایش مدعی علیه یعنی قونسلوس محکمه سنه انتقال ایتسون دیورلر . بو فکرک سقامتی آشکاردر . چونکه عثمانی محکمه لری اساساً محاکم محلیه دندر . ممالک عثمانیه ده نه قدر آدم وارسه جمله سی اوزر زنده حق قضایی واردلر . اویله قونسلوسخانه محکمه لرینه بکره مز بو محاکم سلطنت سنه نامه صلاحیت عمومی بی حائزدر ، اویله اسباب غیر معقوله ایله بر محکمه نك حکمی قبول واجرا ایتماک قابل اوله ماز .

بوندن بشقه برجهته نظرد قنکری جلب ایدیورم . اوده عهدده مندرج ۴۰۰ آخه مسئله سیدر . بوندن آکلا شیلور که حقوق دعوای الزنده قونسلوسلری محاکمه ده صریح کورولور . برایکی معاهده ده قونسلوس علمینده اقامه اولمان دعوی درت بیک آخه دن زیاده اولور ایسه قونسلوس در سعادت محکمه لر زنده

محاكمه اولنور. بومقداردن دون اولورسه ولايت محاكمي ده باقه بيلور. قونسلوسلرك محاكمه سي دائماً اجنيلر حقنده كي درجات محاكمه تابعدر. معلومدر كه تبعه ايچون درجات محاكم بدایت استيناف تمیز اولق اوزره اوچدر. اجنيلر حقنده يالكز ايكي درجه واردركه اوده بدایت واستينافدن عبارت اولوب تمیز يوقدر. درسعادتده ظهور ایدن اجنبي دعواسي ايچونده درجه استيناف يوقدر. قونسلوسلرده بودر جاته تابعدر. ذاتاً درسعادتده تعامللاً تشكّل ايتيش برتبه اجنيه محكمه سي (رنجي محكمه تجارت) وارددر. قونسلوسلرك محاكمه سي اورايه حواله اولنه بيلور. برده بشقه بر دليل خاطره كلور. حقوق دولته قونسلوسلرك جزا محاكمه لرند محاكمه سنده راز تردد حاصل اولور. چونكه بوجهت حيثيه طوقونور. امور جزاييه تعميري واسع بر تعبيردر. بونده هر دولت تردد اولور ايسه حق وارددر. چونكه جزا دعواسي ديمك قانون جزا لك مجرد محتوي اولديني احكام دكلدر. بعضاً مذاهبه سياسيانه نأد جرائم اولور. بونلر هيچ بر زمان جرم مشهور اوله ماز. معلومدر كه جزاده ضرري عام اولان جرائم ايله خاص اولان جرائم بيننده فرق مهم وارددر. ضرري خاص اولان جرائمندن مشكل مسئله لر چيقيمايه بيلور. مثلاً بر قونسلوس برني جرح ايتيش اون محاكمه ايتك دها قولايذر. فقط ضرر نام اولان جرائم مثلاً جرائم سياسييه بعض مقررات ايله جزاسي تعيين اولمش فصاحت دينيه متعلق جرائمده قونسلوس محاكمه ايتك مسئله سنه در حال اهميت سياسييه ويريلور. اوله بيلور كه بر قونسلوس بر قسم اهالي ايله مناسبانده بولنغه وظيفه مجبورد. و بو مجبوريّت نتيجه سي اولارق ايله بر حركتده بولنور كه ماهيتي در حال بر جرم سياسيي حالي اكه تساب و بناء عليه اعدام جزاسي استلزام ايده بيلور. فقط اجنبي بر دولتك قونسلوسي نصل اعدام اولنه بيلور. بوكون بر قونسلوسك اعدام اولمشي متصور بيله دكلدر. واقعا قونسلوسلر اساساً تجارت مأمورلريدر. فقط بسبتون امور تجاريه ايله اشتغال ايله مزلر مثلاً ترانسوالده كي قونسلوسلر تجارت مأمورلري اولدقلى حالده وظائف سياسيهرده يك مهم ايدى. بعض يرلك دولتر جيه اهميت سياسييه سي اولور اورالرده علاقه قديمه لري مناسبات تاريخيه لري بولنور. شوخالده بويه يرلرده بولنان قونسلوسلري صراحت عزيزيه بولنمادي ني حالده امور جزاييه دن

طولانی تحت محاکمه ایملق مشکدر . آلمانیا بوکون مملکتده کی قونسلوسلری محاکمه ایتمکده در . یالکز اولباده ایجاب ایدمک تحقیقاتی بالاجرا قونسلوسی دولت متبوعه سنه تسلیم ایدر . چونکه نتیجه حکمی احتمالک اعدام ویا کورک کبی برشیئی انتاج ایدر . ایسته آلمانیا حکومتی بوصورتله بر فرانسر قونسلوسی جزا دیده ایتمسه اعلان حریک وقوعی محققدر . خلاصه جهت جزایسمده قونسلوسلری تحت محاکمه ایملق محتاج تأتی بر مسئله در . ذاتاً مأمورین دولت ایچوند جراثم مشهودنک غیری احوالده بر طابق مساعدات وارددر . مثلاً اولاً بر طاقم تحقیقات ابتدایه اجرا و صکره ایجابنه کوره توقیف اولتور . فقط حقوق وتجارت دعوالری بونله محل حیثیت دکدر . مثلاً بر صراف محکمه ده والی ولایت علیهنده بر دین دعواسی اقامه ایدم بیلور . بونکله والینک حیثیته دوقوش اولماز . نته کیم محاکم دولتعلیه ده وکلای دولت علیهنده حقوق وتجارت دعوالری اقامه اولونه بیلیر . بونک کی تجارتله مشغول اولان بر قونسلوس ایچون امور حقوقیه وتجاریه ده امتیاز ازامقده هیچ بر سبب تصور اولمه مار . برده شایان دقت بر مسئله ده واردر . قونسلوس علیهنده امور حقوقیه ده دعوی اقامه سی لازمدر . فقط جزا دعواسنده حق دعوی حکومتکدر . حکومت اجنبی مأموری حقنده دعوی اقامه ایتمه بیارر حقوق عمومیه دعواسنک عهداً تاخری جائزدر . دولت کندی حقندن وازیکه بیلور فقط قونسلوس اوزرنده اولان حقوق افراددن وازیکمک ممکن دکدر . دولت کندی حقنی سیاسته استیقا ایدم بیلیر ایسمده حقوق اشخاص سیاسته قابل استیقا دکدر . بر طاقم قونسلوسلر واردر که سیاستله مشغولدر . بونلرک بونتیجی قبوللری طبعیدر . قونسلوسلرک املاک دعوالری اولباده کی اختلافدن آزاددر . املاکده قونسلوسلرکده تبعه اجنبیه دن فرق یوقدر . ذاتاً تبعه اجنبیه دنک املاک خصوصده تبعه محلیه دن فرقلری یوقدر که قونسلوسلرکده امتیازاتی اولسون . بناء علیه دعوالر املاک متعلق ایسه قونسلوس بهمه حال محاکمه اولتور . زیرا دولت کندی اراضیهی اوزرنده امتیاز طایجاز .

ایسته شوایضاحندن آکلاشلور که زده عهدی حقوق سلطنتی محافظه جهشدن تفسیر ایدر ایسه قونسلوسلر حقوق تجارت دعوالرنده محاکمه اوانه بیارلر

فقط مواد عهدیه بی لایقیت تدقیق ایدر ایسمک جزا ایله - حقوق بینده بلکه بر
 فرق حسن ایدرن بونک مقتضای اوله رق جزا دعوایزنده تردد ضروری اولور .
 ذاتاً دعوی جزاییه عهداً باقیلمه جک آستانه علیه ده کی دیوان همایون یوقدر
 حقوق دعواسنده اولور ایسه حاکم طرفندن قونسلوسه جلب کوندر یله بیلیر .
 هر حالده احباب قانونیک اجراسنه تشبث ایتک مناسبدر . ظن ایدرم که قونسلوسلرک
 مدعی علیه اولدقلرینک قیود عدلیه ده امثالی وارددر . فضله اوله رق تجارتدن
 اولانلرک مدعی علیه اوله رق محاکمه اولانلری پک چوقدر . قونسلوسلر محاکمه
 اولته بیلیر ایسه ده حقنرنده حرمت و رعایت لازمدر . قاعده تشریفاته ینه تابعدرلر .
 بالاده بیان اولدینی وجهله بواستیاژندن قونسلوس مأمورلری مستفید
 دکندرلر . ذاتاً اولبابده کی مواد عهدیه ده یالکز قونسلوسلر تصریح ایدیلور .
 قونسلوس مأمورلری ایسه قونسلوس دکلدردر . ذاتاً بوابده کی محاکمه لرینک
 اجراسنه سفارتلرک موافقتی اوزرینه محاکمه لرینک ده امثالی وارددر . حتی امور
 جزاییه دن و جرائم سیاسییه دن دولانی محاکمه لری اجرا ایدلمشدر . یالکز بونلری
 محاکمه ایدر جک مأمورین رغایله سیاسییه میدان ویرمه مک ایچون محل مأموریتی
 قونسلولتوسنی باصمق شخصنی هان تحت توقیفه آلق کی منای حیثیت برحر کتده
 بولناملیدر . یالکز تخلیه ایچون کفالت آلتیر . بواسته ذاتاً قانونی برمساعده در .
 بناء علیه معتبر تجارتدن برنی کفیل آلق لازمدر . اداره مأمورلری ده مأمورین
 عدلیه کی اولبابده جهات سیاسییه بی دوشونملی و اولبابده کی اجرا آتی قانون
 وعهده توفیق ایتدیلدر . مثلاً قونسلولتو باندیره سنی نظر دفته آملی یعنی قونسلوسک
 تابع اولدینی دولتک حیثیتیه ایراث سسکته ایدر جک بر حال وقوشنده میدان
 ویرمه ملیدر . خلاصه بر مسئله تحدیثه میدان ویرمه مک ایچون پک مدققانه
 طاوور ایتلیدر .

قونسلوسلرک ویرکولردن معنویت

قونسلوسلرک معا فیاتنک مهم بر قسمی ده ویرکولره عائددر . آور و پاده ویرکولر
 حقنده قاعده عمومیه اوله رق قونسلوسلرک املاک ویرکوسنی و تجارتلرینه عائد

باتنت رسمی تماماً تأدیه ایدرلر. تکالیفه متعلق معافیت خصوصنده قونسلوسلر حقوق دول قواعدنجه بعض نوع ویرکولردن معافدر. مثلاً سفاهت ذیت اوزرینه طرح اولتان ویرکولردن وهر درلو مکلفات بدنیه و شخصیه دن معافدرلر. بودرجه معافیت ده حقوق دول قواعدینه موافقدر فقط انکلتزه بونوع ویرکولر حقیقدهده برکونا امتیاز طایماقدهدر. مثلاً آوروپاده قونسلوسلر کوپک ویرکوسی ویرمز کذا سفاهت ایچون آراهیه وضع اولتان آرمه دن دخی ویرکو آلاماقدهدرلر. بعض یرلرده قونسلوسلره کمرک معافیتی ویریلور. مثلاً ایلاک دفعه اوله زق کتیردیکی اشیا دن کمرک رسمی آلتاز. بعض یرلرده بومعافیه برحد تعین اولمشدر. قونسلوسلر خدمت بدنیه ایله ده مثلاً طریق مکلفیتله ده موظف طوتوله ماز. نته کیم قونسلوسک اوینه عسکر اقامه اولته ماز. قونسلوسلر محل مأموریتلرینه کیتدکاری وقت ایلاک کتیردکاری اشیا ی ذابنه دن کمرک رسمی آلق مناسب دکلددر. بوبر مأمورددر واولابیلیر که کبار بر آدمدر. بشایدک ایرالق اشیا سی برابر کتورمک ایستور. بومقدار اشیا ناک کمرک رسمی مهم برشی طوتار. برمدت قایل طرقلده انفصال ایدرسه تکرار رسم کمرک ویرمک اقتضا ایدمک بناء علیه ایلاک دفعه کتیریلن اشیا دن اکثریا کمرک رسمی آلاماقده بر معافیت طایماقدهدر. بعض حکومتلر ایسه کمرک معافیتی هیچ بر زمان طایمازلر.

قونسلوسلر هر یرده تجارتله مشغول واملاکه متصرف اولورلر ایسه تجارت واملاک ویرکولری ویرمک لازمدر. بواوزون مقدمه دن مقصد قاپیتولاسیونلر تدقیق اولور ایسه کوریلور که معافیت خصوصنده کی احکام عهدیه مواد جزاییه ویا حقوقیه ده اولدینی قدر وخیم دکلددر. بوکی تکالیفک هیچ اولماز ایسه امثالی وارددر. عهود قونسلوسلرک ویرکودن معافیتی تعین ایش ایسه ده بعضاً حقوق دوله موافق بعضاً ده فضاه بر معافیت طایمشدر. قونسلوسلرک ویرکوجه اولان معافیتلرینه دائر عهودده یالکیز برقاچ مادهیه تصادف اولور. آنلرک باشلیجه سی فرانسه حکومتک (۱۷۲۰) نارینخی قاپیتولاسیوننک (۲۵) نجی ماده سنده فرانسه قونسلوسی و ترجمانلری اوله کلدیکی اوزره خراجدن

وقصاییه دن وسائر تکالیف عرفیه دن معاف اوله لر دینلمشدر . ایشته بوققره موجبجه قونسولوسلر یالکزارعشار و آغنام کبی تکالیف شرعیه یی ویرمکه مکلفدلر . املاک ویرکوسی دخی بوکا داخلدر . ذاتاً املاک ویرکوسی ایچون تاریخیچه معاهداده کوردلیکی اوزره برنظام واکا مربوط پرتوقولاه وارددر . کذا قونسولوس تکالیفی حقنده (۱۶۸۰) تاریخی فلمنک قاپیتولاسیونینک (۵۴) نجی ماده سنده « فلمنک سفیری وقونسولوسی وترجانلریله کندی آدملرینک هدایا ولباسلری و ما کولات و مشروبائی و آتجه لریله سائر کتوردکاری نسنه لردن کمرک باج ورف و قصاییه رسملری آلتیه دینلمشدر . دیمک که فلمنک سفیری وترجانلریله آدملری کندی پارالریله یعنی آنلره صاتمق اوزره تجارتلرینک کتیردکاری هدایا لباس ما کولات و مشروباندن رسوم آلتیایه جقدر .

(۱۱۱۳) تاریخی وندیک معاهده سنده دخی وندیک حکومتک بالیوسلرینک وقونسولوسلرینک وترجانلرینک وکندی آدملرینک هدایا ولباسلری و ما کولات و مشروبالری ایچون آتجه لریله کتیردکاری نسنه لردن کمرک و باج ورف و قصاییه و مصدریه طلب اولمایه دینلمشدر .

ایشته اور وپالیرک قونسولوسلرک معافیتی حقنده مدار استادلری اولان بو ماده لردر . بوققره لر اولماسه ایدی دولتعلیه نک قونسولوس معافیانه عائد اولان موتمعی ده صاغلام اوله جقدی . زیرا سائر دولتلرده الذیاده نائل مساعده تعبیریله بوامتیاژدن استفاده ایده کیشلردر .

ایشته قونسولوسلرک تکالیفجه اولان معافیاتی اشبو ایکی ماده نک تفسیرندن حقیقمقده درکه بوقفسیر موجبجه سفارتلرک فکری املاکدن باشقه قونسولوسلرک هیچ بر ویرکو ویرمکه مکلف اولیه جنی مرکزنده در . بوماده لرذن حقیقه جق احکامه کلنجه : اولاً اجنبی قونسولوسلری املاک که تصرف ایدیورلرسه تبعه اجنبیه دن فضله امتیازلری یوقدر . املاک که تصرف خصوصنده تبعه اجنبیه نک ده تبعه محلیه دن فرقی یوقدر . بناءً علیه قونسولوس طبق تبعه کبی معامله کورر . بعض یرلرده بعض مؤسسات اجنبیه وارددر . مثلاً خسته خانه بیمارخانه مکتب کبی که بو کبی املاک قونسولوس نامنه دکل دولت متبوعه سی نامنه تصرف اولنور . بونلری دولتلر اداره ایتدیکی ایچون استانبولده ایشلر سفارتخانه لر طشره لرده

قونسولوسخانه نامه قید اولتور. اجنبی ملکی اولان بوکی یرلر با اراده سینه قید و مقاطعه به ربط اولتور. بونلردن املاک ویرکوسی آلتماز ایسه ده مقاطعه به ربط اولتور. قونسولوس ویا سفیردن مقاطعه سندیده آلتور. نته کیم افراد تبعه ایچون دخی مقاطعه قاعده سی بویله در .

مقاطعه بدائی دولت متبوعه سی طرفندن قونسولوس تأدیه ایدر اما قونسولوسک شخصاً متصرف اولدینی بریر بویله مقاطعه به ربط اولته ماز مقاطعه ایچون اویرک دولت متبوعه سی ملکینه انتقالی لازمدر مثلاً آلمانیا خسته خانه سی آلمانیا دوائی نامه اداره اولدینی ایچون مقاطعه به ربط اولتمشدر. ایشته بوجزئی مقاطعه ایله دولت اوراده حاکمیت اساسی محافظه ایدر دیمکدر. چونکه دولتک اویله بر رده علاقہ سی منقطع اولمشدر . [۱]

نایاً الیوم تجارتله مشغول اولان قونسولوسلر تمتع ویرکوسی ویرمیورلر . بونک سبی بوویرکونک تبعه اجنبیه ممتازده دن تحصیل اولنمامسیدر . بوکیلردن

[۱] قونسولوسلره بخش اولنان امتیازاته ضمیمه ۱۷ حیزران سنه ۱۲۹۰ تاریخنده باب عالیجه ویرلین قرار موجبنجه قونسولوسلره فامیلاری نامه مقید اولوب قونسولوسخانه اتخاذ اولنان خانلر صاحب لرنک قونسولوسلرده بولندقلری مدتیجه ویرکودن استثناء ایدلش ایدی. حال بوکه ممالک محروسه ده دول اجنبیه طرفندن بالاشترا مقاطعه به ربط اولته رق بالاراده حضرت پادشاهی ویرکودن معاف اولان قونسولوسخانه لرنک کما کان استثناسی و دولت نامه مقید اولوب اشخاص عهده سنده بولنان هر نوع املاکدن ویرکواسی قاسی مقدمه شورای دولته اتخاذ اولنان و ۱۴ تموز سنه ۳۰۸ تاریخنده تبلیغ اولنان قرار اقتضاسنددر . مارالد کر ایکی قرارک تألیفی داعی مشکلات اولدیفندن ایسه درت سنه مقدم شورای دولته حواله اولتمش و مالیه دائره سندن یازیلان مضبوطه ده هر نه قدر قونسولوسلر ایله فامیلاری نامه مقید اولوب قونسولوسخانه اتخاذ اولنان مبانی متصرف لرنک قونسولوسلرده مستخدم بولندینی مدتیجه بروجه اشعار ویرکودن استثناء ایدلش ایسه ده معفویت مذکوره شورای دولتک سالفانه کر قراربله فسخ و نقض ایدلش اولسنه بناءً او قبیل املاکک قرار مذکور تاریخی اولان ۳۰۸ سنه سنه قدر ویرکودن استثناسی و اوچ یوز طقوز سنه سندن اعتباراً ویرکو ایله مکلفیتی مناسب کوردلیدیکی بیان قلتمش و شوصورتک عهد و نظامات مرعیه احکامنه موافق اولدینی بالخابره خارجیه نظارتندن ده جواباً بیلدیرلشدر .

۲۵ مایس سنه ۳۲۲

(قوانین و نظامات و مقررات مالیه مجموعه سنک برنجی جلدینه مراجعت)

تمتع و یرکوسی تحصیل ایچون هنوز برقرار و یریه مامشدر. یوقسه تبعه اجنیه نك
 تمتع و یرکوسی و یرمسی تقرر ایدرسه قونسولسلرده بونی و یره جکدر .
 ثالثاً قونسولسلر هر حالده تکالیف عرفیه دن نه معناده اولورسه اولسون
 معاف ایه لرده تکالیف شرعیه ايله مکلفدرلر. تکالیف عرفیه دن مقصد بلا
 ازاده سنیه حکومت محلیه طرفندن عرفاً طرح اولنش و یرکولر ایه قونسولسلر
 هم تکالیف شرعیه و هم ده تکالیف قانونیه ايله مکلفدرلر. چونکه قدیم و الیلر
 اهالی به بزجوق رسوم طرح ایدرلر ایدی . اکر بوکونده اويله بلا اراده سنیه
 طرح اولنش رسوم وار ایه قونسولسلر و تبعه اجنیه معافدر . فقط اجنیلر
 [عرفیه] [شرعیه] مقابلیدر . بناء علیه یالکیز تکالیف شرعیه ايله مکلفر .
 تکالیف قانونیه ايله دکاز دیورلر . فقط بزجه آنلر هم تکالیف شرعیه هم
 دیگر تکالیف ايله مکلفدرلر . بناء علیه قونسولسلر طوغریدن طوغری به آنان
 تکالیف شرعیه دن یعنی اعشار اغنام کی و یرکیلردن معاف اوله مدقلری کی تجارت
 و یرکوسی دخی و یرملری لازمکیلر لکن تبعه لری معاف اولدقلری ایچون قونسولسلرده
 تجارت و یرکوسندن معافدرلر . بوباده بر مسئله چیقما مشدر . قونسولسلر دائماً اغنام
 واعشار دسملرخی تماماً و یرمشلردر . رابعاً حقوق دول قواعدی موجبجه قونسول-
 سلرک معاف اولدقلری و یرکولردن زده ده معاف اولملری لازمدر . حتی بوکا دائر
 عهودده صراحت اولسه ده بوبلدر . چونکه عهود قدیمه احکامی حقوق دول
 قواعدینک اجنیلر علیهنده اوله زق اخلا ایده مر . چونکه دولت علیه پارس
 معاهده سی موجبجه آوروپا حقوق دول قواعدینی قبول ایدنجه احکام
 عهوددن مجرد ایشدر . بناء علیه زینت سفاهت و یرکولریله عسکر
 اقامه سننه و وسائط نقلیه عسکریه به خصوص تکالیفدن قونسولسلرک
 معاف اولدقلری شبه سزدر . ممالک شاهانه ده زینت سفاهت و یرکولری یوق
 ایه ده ایلزیده بوبله بر و یرکو طرح اولور ایه مثلاً قونسولسلرک

— مابعدی وار —